

ЗАКОН
ЗА БЕРЗИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКО – ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ
Редакциски пречистен текст ¹

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите, начинот и постапката за основање на берзи на земјоделско-прехранбени производи во Република Македонија (во натамошниот текст: берза).

Член 2

Берзата може да се основа заради:

- трајно, редовно и организирано поврзување и концентрација на понудата и побарувачката на земјоделско-прехранбени производи;
- ефикасно вршење на трговските трансакции со земјоделско-прехранбени производи;
- унифицирање на правилата на однесување во берзанскиот промет;
- уредување на единствен систем на стандардизација на земјоделско-прехранбените производи и
- формирање на пазарна цена и стабилизација на пазарот на земјоделско-прехранбените производи.

Член 3

Берзата претставува институционализирано и технички оформено место каде што доброволно, во определено време, се состануваат непосредно или преку берзански агенти, купувачите и продавачите на земјоделско-прехранбени производи кои според посебни берзански узанси, склучуваат берзански работи за кои берзата е регистрирана.

Член 4

Берза можат да основаат Република Македонија, единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, како и правни и физички лица под услови и на начин утврдени со овој и друг закон.

Берзите се основаат како јавно претпријатие.

Берза може да се основа и како друштво со ограничена одговорност или акционерско друштво.

Берзата може да се основа за сите земјоделско-прехранбени производи или само за група земјоделско-прехранбени производи.

Во правниот промет берзата истапува во свое име и за своја сметка, како и во име и за сметка на своите членови.

¹ Редакциски пречистениот текст на Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи, ги опфаќа: основниот текст на Законот, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.32/92, Законот за изменување на Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.83/92 и Законот за изменување и дополнување на Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.139/08, во кои е означено времето на нивното влегување во сила и примена.

Член 5

Членови на берзата можат да бидат индивидуалните земјоделски производители, земјоделските задруги и други домашни и странски правни и физички лица кои вршат дејност на производство, преработка и промет на земјоделско-прехранбени производи, како и други субјекти кои овие производи ги користат во поголеми количества.

Членовите на берзата можат да бидат постојани или повремени, под услови утврдени со статутот на берзата.

Член 6

Дејноста на берзата е:

- поврзување на членовите на берзата на берзанските состаноци, заради склучување на берзански работи;
- обезбедување контрола берзанските работи да се склучуваат во согласност со берзанските узанси;
- дневно и неделно објавување на цените на производите што се предмет на берзанските работи, како и на податоците за нивното количество, роковите на испорака и нивниот квалитет и асортиман;
- испитување на пазарот (маркетинг), давање информации за состојбата на понудата и побарувачката на производите и анализирање на движењето на постигнатите цени на берзата во определен период;
- комерцијални услуги на остварување на функцијата на прометот на производи и услуги преку обезбедување на просторни услови за откуп и складирање на земјоделско-прехранбени производи во форма на објекти, складови, магацини и ладилници;
- услугите на пазарите на големо и
- вршење на други работи вообичаени за продуктните берзи.

Член 6-а

Дејноста што ја вршат берзите на земјоделско-прехранбени производи е дејност од јавен интерес.

Објектите наменети за вршење на дејноста од ставот 1 на овој член се објекти од јавен интерес.

Член 6-б

Субјектите од членот 4 на овој закон за вршење на дејноста на берза треба да имаат вработено најмалку четири лица со висока стручна подготовка од областа на земјоделските науки, како и соодветни простории и опрема.

Поблиските услови во поглед на вработените, просториите и опремата на субјектите од ставот 1 на овој член ќе ги пропише министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Субјектите од членот 4 на овој закон се евидентираат во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 6-в

Акционерските друштва и друштвата со ограничена одговорност дејноста од членот 6 на овој закон можат да ја вршат врз основа на дозвола.

Дозволата од ставот 1 на овој член ја дава Владата на Република Македонија врз основа на предлог на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Дозволата од ставот 1 на овој член се издава на начин и постапка утврдени согласно со Главата 3 од Законот за јавните претпријатија.

Член 7

Под берзански работи во смисла на овој закон се подразбира склучување на договорите за продажба меѓу членовите на берзата, согласно со берзанските узанси.

Берзанските работи можат да бидат внатрешни и надворешни.

Внатрешни берзански работи се договорите што се склучуваат на берзанските состаноци, а надворешни берзански работи се договорите што се склучуваат надвор од берзата.

Берзанските работи од ставовите 2 и 3 на овој член се склучуваат во согласност со берзанските узанси и правилата за работа на берзата.

Член 8

Берзански узанси во смисла на овој закон претставуваат збир на правила и обичаи на однесување на членовите на берзата, систематизирани и кодифицирани од органот на управувањето на берзата.

Со берзанските узанси се определува начинот на склучување на берзанските работи (општи узанси) и начинот на утврдување на стандардите за видот и квалитетот на производите што се предмет на берзанското работење (посебни узанси).

При утврдувањето на стандардите од став 2 на овој член, се користат меѓународните стандарди.

Член 9

Берзата може да ги врши регистрираните дејности ако во рок од 60 дена од денот на уписот во трговскиот регистар, односно во регистарот на други правни лица што се води при Централниот регистар на Република Македонија ги донесе берзанските узанси.

Берзата е должна берзанските узанси да ги достави на одобрување до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во рок од 30 дена од денот на уписот.

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е должно во рок од 15 дена од денот на доставувањето на берзанските узанси да даде одобрување на истите.

Член 10

Берзата врши услуги во прометот со земјоделско-прехранбените производи само за своите членови, ако за одделни услуги со статутот на берзата не е определено поинаку.

Членовите на берзата на услугите од став 1 на овој член плаќаат надоместок на начин утврден со статутот на берзата.

Член 11

За определени производи со специфични својства кои не можат да се продаваат според пропишаните стандарди, берзата може да организира продажба и по пат на јавно наддавање на посебно организирани и уредени места според пазарен ред што го утврдува (аукциска продажба).

Организацијата на продажбата на аукциски начини, се уредува со статутот на берзата.

Член 12

Членовите на берзата можат берзанските работи да ги склучуваат непосредно или преку берзански агенти.

Берзанските агенти можат да застапуваат само една договорна страна.

Членовите, односно берзанските агенти се должни берзанските работи да ги склучуваат согласно со законите и другите прописи, берзанските узанси и со начелото на честност и совесност.

Берзанските агенти не можат да шпекулираат за своја сметка.

Членовите, односно берзанските агенти се должни за секоја берзанска работа да издаваат и потпишуваат заклучница, како и да водат берзански дневник, под контрола на надлежниот орган на берзата.

Берзанските агенти можат да бидат службеници на берзата или повремено ангажирани лица.

Берзанските агенти кои повремено се ангажираат, добиваат провизија за секоја извршена работа.

Член 13

Членовите на берзата можат да ги овластат берзанските агенти да ги вршат следниве берзански работи:

- склучување договори за продажба на производите на определено или неопределено време од името и за сметка на определен член на берзата (застапнички услуги);
- повремено склучување договори за продажба на производи од името и за сметка на определен член на берзата (агенциски услуги) и
- континуирано поврзување на членот на берзата со трети лица (посреднички услуги).

Член 14

Берзанските работи со оглед на рокот во кој треба да бидат извршени можат да бидат промптни и термински.

Под промптни берзански работи се смета склучување на договори кои ги обврзуваат договорачите своите обврски да ги извршат на денот на склучувањето на договорот или набрзо по тој ден.

Под термински берзански работи се смета склучување на договори чие извршување е врзано за определен рок.

Не е дозволено склучување на термински берзански работи кои ја обврзуваат едната договорна страна да и исплати на другата договорна страна разлика меѓу цената во моментот на склучувањето на договорот и цената во моментот на рокот на извршување на договорот (диференцијски работи).

Член 15

На берзата, зависно од обемот на понудата и побарувачката на производитите што се предмет на берзанското работење се формира нивна берзанска цена.

Член 16

- Со статутот на берзата се уредува особено:
- дејност на берзата;
- внатрешна организација и работењето на берзата;
- составот, начинот, изборот, отповикувањето и надлежноста на органите на берзата;
- условите за зачленување во берзата;
- правата и должностите на членовите на берзата;
- начинот на вршењето на надзорот над склучувањето на берзанските работи;
- овластувањата на берзанските агенти;
- начинот на решавањето на спорите во врска со берзанското работење и
- други прашања значајни за работењето на берзата.

Член 17

Со правилата за работа на берзата се определуваат берзанските производи, нивното најмало количество, начинот и условите за вршење на работите на берзата, начинот на утврдување и пресметување на надоместокот (провизијата), начинот на водењето на евиденцијата за склучените берзански работи, начинот на формирање и објавување на берзанските цени и други прашања од работата на берзата.

* Членот 18 е избришан, види: Закон за изменување и дополнување на Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи, („Службен весник на РМ“ бр.139/08).

Член 19

Владата на Република Македонија дава согласност на статутот, финансискиот план и годишната пресметка на берзата основана како јавно претпријатие од страна на Владата на Република Македонија.

Член 20

Надзор над примената на овој закон врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 20-а

Инспекциски надзор над примената на одредбите од овој закон вршат инспекциски органи согласно со надлежностите утврдени со закон.

Член 21

Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

- 1) во правниот промет не истапува согласно со член 4 став 3 на овој закон;
- 2) во берзата зачленува лица спротивно на член 5 на овој закон;

- 3) дневно и неделно не ја објавува берзанската цена (член 6 став 1 алинеја 3);
- 4) врши берзански услуги спротивно на член 10 став 1 на овој закон;
- 5) берзанските агенти ги вршат берзанските работи спротивно на член 12 ставови 2,3,4 и 5 на овој закон и
- 6) склучува диференцијски работи (член 14 став 4).

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член на одговорното лице во правното лице.

За дејствијата од ставот 1 на овој член на правното лице покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од една до три години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член на одговорното лице во правното лице покрај глобата ќе му се изрече прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до три години.

* Членот 22 е избришан, види: Закон за изменување и дополнување на Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи, („Службен весник на РМ“ бр.139/08).

Член 23

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на берзанскиот агент, ако:

- 1) застапува повеќе договорни страни (член 12 став 2);
- 2) склучува договори спротивно на член 12 став 3 на овој закон и
- 3) при работењето шпекулира за своја сметка (член 12 став 4).

За дејствијата од ставот 1 на овој член на берзанскиот агент покрај глобата ќе му се изрече прекршочна санкција забрана за вршење на професија во траење од една до три години.

Член 23-а

Прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоци предвидени со овој закон, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

Член 24

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА **од Законот за изменување на** **Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи** **(“Службен весник на РМ“ бр.83/92)**

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ
од Законот за изменување и дополнување на
Законот за берзи на земјоделско – прехранбени производи
(„Службен весник на РМ“ бр.139/08)

Член 12

Јавното претпријатие за берзанско работење АГРО-БЕРЗА е должно да го усогласи своето работење со одредбите на овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 13

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.